

УХВАЛЕНО вченою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди протокол № <u>6</u> від « <u>29</u> » червня 2021 року		Система управління якістю ХНПУ імені Г.С. Сковороди ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА	ЗАТВЕРДЖЕНО Ректор Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди Юрій БОЙЧУК від « <u>30</u> » червня 2021 р.

ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

(назва навчальної дисципліни)

рівня вищої освіти	Другий (магістерський)
	<i>(назва рівня вищої освіти)</i>
галузі знань	01 Освіта / Педагогіка
	<i>(шифр і назва галузі знань)</i>
спеціальності	011 Освітні, педагогічні науки
	<i>(код і назва спеціальності)</i>
освітня програма	«Освітологія»
	<i>(шифр і назва)</i>
Шифр за навчальним планом	OK12

Харків – 2021 рік

Розробники програми: **Друганова Олена Миколаївна** – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;
Білик Вікторія Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;
Кабанська Ганна Анатоліївна – завідувач відділу практик Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

Рецензенти: **А.В. Боярська-Хоменко** – доктор педагогічних наук, доцент, в. о. завідувачки кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
Налівайко О.О. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

Обговорено та рекомендовано до затвердження вченою радою фізико-математичного факультету
протокол № 9 від «25» червня 2021 року

Голова ради (**Пономарьова Н.О.**)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено центром ліцензування, акредитації і контролю якості освіти

Директор (**І. Сushman**)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Пояснювальна записка

Програма науково-педагогічної практики складена відповідно до освітньої програми підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти, галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності. 011 Освітні, педагогічні науки

Мета та завдання науково-педагогічної практики

Метою проходження науково-педагогічної практики є: оволодіння здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти компетенціями, необхідними для розв'язання складних професійних задач забезпечення якості навчання і викладання, педагогічного супроводу учасників освітнього процесу, проведення науково-педагогічних досліджень і впровадження їх результатів в інноваційну практику, що характеризуються невизначеністю умов і вимог.

Основними завданнями науково-педагогічної практики є такі:

- поглиблення, розширення, вдосконалення набутих компетентностей в процесі аудиторних занять та самостійної роботи;
- формування здатності самостійно розробляти та творчо реалізовувати в освітньому процесі інноваційні педагогічні технології, активні та інтерактивні форми й методи навчання;
- удосконалення умінь і навичок ефективної комунікативної психолого-педагогічної, науково-дослідницької взаємодії з учасниками освітнього процесу відповідно до їхніх індивідуальних можливостей, рівня підготовки, наукових інтересів та умов змішаного навчання;
- поглиблення умінь науково-дослідницької діяльності на основі академічної доброчесності та корпоративної етики;
- розроблення індивідуальної траєкторії самоосвітньої діяльності.

У результаті проходження науково-педагогічної практики відповідно до освітньої програми у здобувачів повинні бути сформовані такі **компетентності**:

Здатність особи розв'язувати складні професійні задачі забезпечення якості навчання і викладання, педагогічного супроводу учасників освітнього процесу, організації експертизи освітньої діяльності, проведення педагогічних досліджень і впровадження їх результатів в інноваційну освітню практику, що характеризуються невизначеністю умов і вимог.

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями впродовж життя, здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності, проєктувати особистісний і професійний розвиток.

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації з урахуванням соціального, гендерного та вікового розмаїття учасників освітнього процесу.

ЗК7. Здатність гармонізувати групову взаємодію учасників освітнього процесу, виявляти лідерство, використовувати сучасні технології управління.

ЗК8. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо, виявляти повагу різноманітності та мультикультурності.

ЗК10. Здатність проводити педагогічне дослідження, добирати відповідні методи, сучасні методики та інструменти обробки й інтерпретації даних.

СК2. Здатність розробляти та застосовувати нові підходи до вирішення задач дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освіти й педагогіки, критично оцінювати ефективність різних технологічних рішень організації освітнього процесу.

СК3. Здатність усвідомлювати суть основних закономірностей психічного розвитку людини, виявляти та використовувати в практичній/дослідницькій діяльності психологічні характеристики вікових періодів, методи дослідження психології розвитку.

СК4. Здатність здійснювати педагогічну діагностику й моніторинг різних аспектів педагогічного процесу, застосовувати інструменти освітніх вимірювань, забезпечувати оцінювання, самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання.

СК5. Здатність розробляти і реалізовувати нові освітні інструменти, проєкти та інтегрувати їх в освітнє середовище закладу освіти, створювати індивідуалізоване навчальне і/або підтримуюче середовище.

СК6. Здатність управляти стратегічним розвитком команди в педагогічній, науково-педагогічній та науковій діяльності, застосовувати технології й інструменти тьюторства, коучингу, консультування, фасилітації, прогнозування, підтримки освітніх стартапів.

СК9. Здатність використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології в освітній та дослідницькій діяльності.

СК10. Здатність здійснювати науковий, методичний супровід продуктивної педагогічної діяльності, забезпечувати сприятливі умови для кожного здобувача освіти залежно від його потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

СК11. Здатність демонструвати культуру і техніку мовлення (усно і письмово), застосовувати культурно-історичну аргументацію під час підготовки і оприлюднення наукових доповідей, педагогічної дискусії, полеміки у широкій професійній спільноті з метою популяризації власного педагогічного досвіду і результатів наукових досліджень.

Передумови науково-педагогічна практики

Науково-педагогічна практика здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти ґрунтується на засадах інтеграції теоретичних і практичних знань, умінь, навичок, досвіду творчої діяльності, отриманих у процесі здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, навчання упродовж першого семестру за ОП «Освітологія», особистісному та професійному досвіді. Навчальними дисциплінами, що становлять підґрунтя для проходження науково-педагогічної практики, є: «Філософія освіти», «Психологія розвитку особистості», «Продуктивна педагогіка та методика викладання педагогічних дисциплін», «Адміністративний менеджмент», «Освітні вимірювання та педагогічний моніторинг», «Ліцензування та акредитація освітньої діяльності», «Цифрова дидактика».

Результати науково-педагогічної практики

У результаті проходження науково-педагогічної практики здобувачі мають досягнути таких **програмних результатів навчання:**

PH2. Використовувати сучасні цифрові технології і ресурси у професійній, інноваційній та дослідницькій діяльності.

PH4. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення результатів освітньої, професійної діяльності, презентації наукових досліджень та інноваційних проєктів, популяризації національної історико-культурної спадщини.

PH5. Організовувати освітній процес на основі студентоцентрованого, компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень освітніх, педагогічних наук, методики викладання педагогічних дисциплін, управляти навчально-пізнавальною діяльністю здобувачів освіти й об'єктивно оцінювати результати навчання.

PH7. Створювати відкрите психологічно безпечне, здоров'язбережувальне освітнє середовище, зокрема віртуальне, спрямоване на забезпечення результатів навчання, надавати рекомендації щодо його поліпшення.

PH8. Викладати освітні компоненти в закладах вищої освіти на високому рівні, визначати цілі навчання, створювати новий освітній контент, використовувати новітні методики, інструменти і технології, необхідні для досягнення програмних результатів навчання.

PH9. Здійснювати пошук необхідної інформації з освітніх/педагогічних наук у різних джерелах, аналізувати, систематизувати, оцінювати її достовірність та релевантність, оперувати технологіями інтерпретації даних.

PH11. Здійснювати консультативну діяльність у сфері освітніх, педагогічних наук, науковий, методичний супровід навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти і професійного розвитку колег.

PH12. Визначати структуру власної діяльності, рівні вчинкової активності учасників освітнього процесу, аналізувати психолого-педагогічні ситуації з позицій вікової психології, інтерпретувати результати педагогічного експерименту.

PH13. Здійснювати педагогічне оцінювання результатів навчання для внутрішнього забезпечення якості освіти, проводити самооцінювання освітньої діяльності.

PH14. Створювати професійний е-образ, власний імідж, реалізувати життєві і кар'єрні цілі за принципом пріоритетності.

На проходження науково-педагогічної практики відводиться **6 кредитів ЄКТС 180 годин.**

Програма науково-педагогічної практики

Модуль 1. Організація науково-педагогічної практики здобувача вищої освіти

Консультативна лекція-конференція з науково-педагогічної практики з метою ознайомлення з програмою практики, отримання завдань, рекомендацій, інформації про форми звітності тощо.

Обговорення основних етапів проходження науково-педагогічної практики із закріпленням за здобувачем науковим керівником, укладання та затвердження індивідуального плану практики.

Аналіз нормативних документів про організацію освітнього процесу в закладах вищої освіти: Закони України «Про вищу освіту» (2014 р.), «Про освіту» (2017 р.), «Політика у сфері якості Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди», «Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному педагогічному університеті імені Г.С. Сковороди», «Про освітню програму у Харківському національному педагогічному університеті імені Г.С. Сковороди».

Модуль 2. Науково-педагогічна діяльність здобувача вищої освіти

Змістовий модуль 1. Навчально-методична, виховна діяльність

Аналіз ОПП підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 014, навчальної та робочої програми дисциплін педагогічного циклу за

предметною спеціалізацією. Вивчення досвіду педагогічної роботи викладачів кафедри освітології та інноваційної педагогіки. Ознайомлення з вимогами до укладання навчально-методичної літератури до дисциплін, що розміщені на сайті Редакційно-видавничого відділу ХНПУ імені Г. Сковороди в розділі «Нормативна документація» [<http://hnpu.edu.ua/uk/division/normatyvna-dokumentaciya-redakciyno-vydavnychuuy-viddilul>]. Ознайомлення з системою виховної роботи в університеті, планом виховної роботи на факультеті, в академічній групі.

Опрацювання матеріалу для підготовки та проведення навчальних занять. Відвідування навчальних занять, що проводить керівник практики (лекцій – не менше 2; семінарських/практичних занять – не менше 2).

Ознайомлення з платформою MOODLE, з рекомендаціями щодо роботи з платформою. Розроблення дидактичного супроводу навчальних дисциплін із використанням інноваційних педагогічних технологій, що використовуються у вищій школі.

Самостійне проведення фрагментів лекцій із одного з освітніх компонентів дисциплін педагогічного циклу за предметною спеціалізацією.

Проведення залікової лекції (бінарної, разом з науковим керівником). Розроблення презентації та тестових завдань до змісту лекції. Обговорення залікової лекції (протокол обговорення).

Взаємовідвідування лекцій, що проводять одногрупники.

Проведення фрагментів семінарських занять із одного з освітніх компонентів дисциплін педагогічного циклу за предметною спеціалізацією.

Проведення залікового семінарського (бінарного, разом з науковим керівником) заняття відповідно до навчального плану дисципліни педагогічного циклу, що читає науковий керівник або інші співробітники кафедри. Розроблення фрагменту семінарського заняття з застосуванням інтерактивних методів (круглого столу, рольової гри, кейс-аналізу тощо).

Обговорення залікового заняття та складання відповідного протоколу.

Взаємовідвідування семінарських занять, що проводять одногрупники.

Вивчення системи роботи куратора академічної групи. Вивчення основних документів, що регламентують його роботу (Положення про куратора академічної групи).

Розробка сценарію та проведення кураторської години за планом куратора групи. Конспект кураторської години. Відвідування та аналіз виховних заходів, що проводять інші здобувачі-практиканти.

Укладання характеристики колективу академічної групи

Змістовий модуль 2 Науково-дослідна діяльність

Вивчення досвіду науково-педагогічної діяльності провідних викладачів кафедри освітології та інноваційної педагогіки, чинних наукових шкіл та науково-дослідних лабораторій, що функціонують при кафедрі. Участь у засіданнях наукових лабораторій, шкіл, гуртка «Педагогіка і мистецтво». Аналіз плану роботи студентського наукового гуртку.

Консультації здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з підготовки рефератів, тез, курсових проєктів; виступів із науковими повідомленнями на лекціях, семінарських заняттях, на засіданнях наукового гуртка, студентських конференціях тощо.

Розробка завдань до олімпіади із дисциплін педагогічного циклу (5 завдань різного рівня складності).

Вибір теми й підготовка власного плану-конспекту одного із засідань наукового студентського гуртка з дисциплін педагогічного циклу.

Виконання завдань відповідно до теми своєї кваліфікаційної роботи:

- опрацювання матеріалів, що зберігаються в фондах бібліотеки Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, у репозиторії, на кафедрі та в культурних центрах;

- укладання бібліографії до теми кваліфікаційної роботи;

- опробування методів проведення науково-педагогічних досліджень.

Виклад результатів, здобутих у процесі проходження практики, у вигляді публікації.

Модуль 3. Підведення підсумків науково-педагогічної практики

Підготовка та презентація результатів науково-педагогічної практики на підсумковій навчально-методичній конференції.

Підготовка та подання звітної документації науково-педагогічної практики.

Засоби діагностики успішності навчання

Поточний контроль здійснюється керівником практики протягом проходження здобувачем практики у формі співбесіди, перевірки звітної документації (звіт, науково-методичний комплекс за 1 темою навчальної дисципліни, плану наукового гуртка з дисциплін педагогічного циклу, тези за проблематикою кваліфікаційної роботи), аналітичних матеріалів теоретичних та емпіричних даних відповідно до теми кваліфікаційної роботи.

Форма підсумкового контролю *залік*

Рекомендовані джерела

Базові

1. Башкір О.І. «Методологія науково-педагогічного дослідження та презентація його результатів»: для здобувачів освітньо-наукового ступеня «Доктор філософії»: навчально-методичний посібник. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2020. 93с.
2. Друганова О.М. Роль і місце історико-педагогічних знань у системі професійно-педагогічної підготовки сучасного викладача вищої школи. *Наукові записки кафедри педагогіки : зб. наукових праць*. 2019. Вип. 44. С. 73 – 85
3. Друганова О.М. Мартиненко І.І. Кейс-технологія як ефективний спосіб підготовки сучасного викладача вищої школи. *Теорія та методика навчання та виховання*, 2019, вип. 46. – С. 48 – 58
4. Друганова О.М. Троцько А.В. Проблема вдосконалення лекційних занять в університетах України: історико-педагогічний аспект *Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика* : матер. IV Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 12 грудня 2019 р.). Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Х. : «Мітра», 2020. С. 76 – 80.
5. Зацерковний В. І., Тішаєв І.В., Демидов В.К. *Методологія наукових досліджень* : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с. https://isp.kiev.ua/images/Page_Image/Library/Methodology_Zatserkovny_Tishayev_Demidov.pdf
6. Педагогічні технології в підготовці вчителів : навч. посібник / кол. авторів ; за ред. І. Ф. Прокопенка. 3-є вид., допов. і переробл. Харків : ХНПУ, 2018. 457 с.
7. Zhernovnykova O. A., Kalashnikova L. M., Zolotukhina S. T., Grineva V. M., Prokopenko A. I., Shchablykina T.A. *Higher School Pedagogy in Tables and Schemes: a Manual/ edit. L. D. Zelens'ka. Kharkiv, 2019. 263 p.*

Допоміжні

1. Вихрущ В.О., Гуменюк С.В., Вихрущ-Олексюк О.А. Психодидактика вищої школи: інноваційні методи навчання: навч. посібник. Тернопіль: Крок, 2017. 280 с.
2. Вступ до освітології: навчальний посібник / Упорядники В.О. Огнев,юк, С.О. Сисоєва – Київ : ВП «Єдельвейс», 2017. – 382 с.
3. Зайченко І.В., Теслюк В.М., Каленський А.Н. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи : підручник / За ред. проф. І.В. Зайченка. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 484 с.
4. Зеленська Л.Д. Викладач як суб'єкт інноваційних процесів у системі вищої освіти України. *Інженерні та освітні технології. Тематичний випуск «Сучасна вища освіта: реалії, проблеми, перспективи»*. Кременчук : КрНУ, 2017. Вип.4 (20). С. 63-68.
5. Зеленська Л.Д., Микитюк С.О., Куц Г.М. Педагогічна освіта України: протиріччя та шляхи виходу із кризи. *Новий колегіум*. №3. 2019. С. 33-38.
6. Зеленська Л.Д., Зеленський Б.Р. Теоретичні та методичні засади організації кооперативного навчання у закладах вищої освіти. *Інженерні та освітні технології*. Кременчук: КрНУ. 2019. №2. Т.7. С. 19-29
7. Збірник тестових завдань для діагностування та оцінювання навчальних досягнень здобувачів освітнього ступеня "магістр" з навчальної дисципліни "Педагогіка"/ уклад.: Л.Д.Зеленська, Т.М.Собченко. Х.: ХНПУ імені Г.С.Сковороди, 2017. 126с.
8. Литвинов А.С. Педагогічний провайдинг інновацій в освіті: навч. посібник / за заг. наук. ред. д. пед. н., проф. В. В. Борисова. Суми. Університетська книга, 2017. 265 с.
9. Лунячек В.Е. Основи педагогіки вищої школи: навч. посібник. 2-ге видання, випр.. та доп. Харків : ФОП Панов А.М., 2019. 220 с.

Додаткові ресурси

1. Загальні відомості про вищу освіту в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.mon.gov.ua/education/higher/higher
2. Нормативно-правова база наукової діяльності у вищих навчальних закладах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/diyalnist/nauka/naukova-diyalnistuvishchikh-navchalnikh-zakladakh/4688>
6. Теорія та методика навчання фундаментальних дисциплін у вищій школі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1488/1/Особливості, %20проблеми%20та%20шляхи%20активізації%20самостійної%20робот %20студентів.pdf](http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1488/1/Особливості,%20проблеми%20та%20шляхи%20активізації%20самостійної%20робот%20студентів.pdf)